

MEDYA - SİYASET BAĞIMLILIĞI VE TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ (MEDYA - SİYASET İLİŞKİLERİNE BAKIŞ)

DR. VEYSEL KAYIRAN*

Bizde medyanın Osmanlıdan kalma geleneğinde toplumu ve elit kesimleri bilgilendirmekten çok onları yönlendirme isteğinin baskın çıktığı görülmüştür. Bilhassa Osmanlı Devleti'nin son döneminde medya, siyasete yön veren en dinamik unsurlardan biri olmuştur. Yönetim elitleriyle gazeteler arasındaki çatışmaların ve zamanla bağımlılığa varan ilişkilerin temeli o yıllarda atılmıştır. Dönemin tabiriyle matbuat, baskıcı yönetimlere ve adaletsizliklere karşı tepkinin sesi olmuştur. Bugün de öyledir. Medyanın bu hususiyetinden dolayıdır ki politika gemisine yön veren kimi gazeteciler, günümüzde olduğu gibi Osmanlı Döneminde de siyaset deryasında egemen olmak isteyen güçlerin saldırısına uğramışlardır. Ayrıca sansür, hemen her dönemde basının tepesinde Demokles'in kılıcı gibi sallanmıştır.

Serbesti Gazetesi yazarı Hasan Fehmi Bey, 6 Nisan 1909'da İttihat ve Terakki karşıtı yazılarından dolayı Galata Köprüsü'nde vurularak öldürülmüştür. Arkasından 1909'da 31 Mart(13 Nisan) Vakasında İttihatçıları hedef alan siyasi rakipleri, Lazkiye Mebusu Emin Arslan Bey'i, İttihat ve Terakkinin basındaki en önemli temsilcisi olan Tanin'in başyazarı Hüseyin Cahit Bey zannederek öldürmüşlerdir. 1910 yılının Temmuzundaysa gazeteci Ahmet Samim, Sada-yı Millet gazetesinde İttihatçıların politikalarını eleştirmesi yüzünden suikasta uğramıştır. Bu gazeteci cinayetleri, basının toplum ve siyaset üzerindeki etkisinin ne kadar önemli olduğunun ve siyasi mahfillerde de basının etkisinin ne kadar ciddiye alındığının göstergesidir.

Basın, Cumhuriyet Döneminde de siyasi iktidarlar tarafından çeşitli uygulamalarla zapturapt altında tutulmak istenmiştir. Ülkeyi yönetenler, kendileriyle

* Araştırmacı - Yazar.

dengeli ilişkiler kurduğu ve siyasi sisteme intibak etme eğiliminde olduğu oranda basınla iyi geçinmişlerdir. Ama tenkit okları yönetim kademesine ve anlayışına yöneldiği zaman, basın sigaya çekilmiştir. Mesela Cumhuriyetin ilk yıllarında Tanin, Tevhidi Efkâr ve İkdâm gibi gazetelerin muhalefet bayrağı açmasına karşılık Başbakan İnönü, Ankara'nın politikalarını eleştiren İstanbul gazetelerini susturmak için İstiklal Mahkemesine gönderilmesini sağlamıştır. Daha sonra gazeteciler beraat etseler de 6 gazete ve dergi kapatılmıştır. O sıralarda özellikle de Tanin'de Hüseyin Cahit(Yalçın) ve Lütfi Fikri Beylerin yönetim aleyhindeki yazıları dikkati çekmiştir. 1925 Şubatında Şeyh Said İsyanından sonra ise siyasi gerginliğin artması üzerine 1925 yılında Tanin kapatılmış, Hüseyin Cahit de tutuklanmıştır. Buna rağmen, o yıllarda siyaseti sevk ve idare edenler, basının gücünü ve önemini inkâr etmemişlerdir.

Bizde medyanın Osmanlıdan kalma geleneğinde toplumu ve elit kesimleri bilgilendirmekten çok onları yönlendirme isteğinin baskın çıktığı görülmüştür.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün 1924 yılında sarf ettiği şu sözler, o dönemde İstanbul gazetelerinin Ankara'ya mesafeli durmasına rağmen basının hayati işlevinin göz ardı edilmediğinin göstergesidir:

“Basının tam ve geniş hürriyeti iyi kullanması ne derece nazik bir vaziyet olduğunu da beyana lüzum görmem. Her türlü kanuni kayıtlardan ziyade bir kalem sahibinin ilme, ihtiyaca ve kendi siyasi telakkilerine olduğu kadar vatandaşların hukukuna ve memleketin her türlü hususi telakkilerin üstünde olan yüksek menfaatlerine de dikkat ve hürmet etmek manevi mecburiyeti, asıl bu mecburiyettir ki umumi düzeni temin edebilir. Ancak, bu yolda yanılma ve kusur olsa bile bu kusuru düzeltecek tesirli vasıta, asla mazide sanıldığı gibi basını kayıtlar altına alan rabıtalardan değildir. Bilakis basın hürriyetinden doğacak mahzur-

ların izale vasıtası da yine bizzat basın hürriyetidir.”

Son 40 yılda basın, Türkiye'ye şekil vermeye veya onun sosyal dinamizmini kontrol altında tutmaya yönelik iç ve dış projelerin hedefi olmuştur. Aralarında Erdoğan Hançerlioğlu, İlhan Egemen Darendelioğlu, Kemal Fedai Coşkun, İsmail Hakkı Gerçeksoz, Abdi İpekçi, Çetin Emeç, Uğur Mumcu, Ahmet Taner Kışları, Hrant Dink ve isimleri buraya sığmayacak daha birçok ismin bulunduğu çok sayıda gazetecinin öldürülmesinin arkasında, basının toplumsal etkisi ve kamuoyu yaratma gücünü bilenlerin kirli hesapları vardır. Bu tür cinayetler, kendi siyasetlerini egemen kılmak veya politik emellerine hizmet edecek kaosu yaratmak isteyen mahfillerin işidir. Bugün de yazdıkları ve söylediklerinden ötürü mevcut iktidarla arası bozuk olan, demir parmaklıkların arkasında bulunan basın mensubu sayısı azım-

sanmayacak miktardadır.

Ne yazık ki geçmişte ve günümüzde yaşananlar, halk nezdinde gazetelerin ve gazetecilerin güvenilir olması sonucunu getirmemiştir. Bugün maalesef Türkiye’de çok sayıda gazete yayında olmasına rağmen, kamuoyunda medya hakkındaki genel algı, güvensizlik ihtiva etmektedir. Gazeteler, halk nezdinde medya patronlarının ve köşe yazarlarının çıkarları için kullandıkları araçlar olarak görülebilmektedir. Bununla beraber televizyon ve radyolar, falan grubun veya cemaatin sesi, falan siyasi görüşün destekçisi, falan çıkar gruplarının veya partilerin propaganda vasıtası olarak tasnif edilebilmektedir. Kamuoyunda medyanın, kendi çıkarları doğrultusunda siyaset kurumunu yönlendirmeye, hükûmetler kurup politikacıları manipüle etmeye çalıştığına dair yaygın bir kanaat hâkimdir. Bu güvensizliği, iki kesimin çıkar ilişkilerinin ortaya dökülmesi kadar, topluma vazettikleri ilkeler ve halkın değerleriyle alakası olmayan uygulamalarının yaygınlaşması sonucunu doğurmuştur.

İngiltere’de telekulak olayına karışan 168 yıllık köklü bir gazete, **News of the World** kapatabilmiştir. Bu gazete 7 milyondan fazla okura ulaşarak önemli bir başarı elde etmişken, gazetecilik etiğinden taviz veren yöneticilerinin affedilmez hataları yüzünden yayın hayatı son bulmuştur. Türkiye’deyse toplumda feveran ve derin infiale yol açan olaylara adı karışan herhangi bir medya organı, varlığını hiçbir şey olmamış gibi sürdürebilmektedir. Kimi televizyonlar sadece insanların özel ilişkilerini değil, devlet sırlarını bile hiçbir sorumluluk hissi duymadan bütün çıplaklığıyla yayımlamakta, gazeteler de sekiz sütuna manşet yaparak kamuoyuna duyurmaktadır. Bu yetmiyormuş gibi, telekulak yöntemi Türkiye’de kirli siyasetin kör silahı olarak kullanılmakta, özel hayatın gizliliği ihlal edilirken bazı politikacılar bunu ilgiyle ve bıyık altından gülerek seyretmektedir. Onları destekleyen medya organları da ahlak dışı yöntemlerle insanların özel hayatına müdahale edilmesini tenkit etmekten çok, insan hayatını röntgenlercesine, kişisel ahlaki zaafaların ayrıntıları üzerine kafa yormaktadır. Politikacıları ve medya mensuplarını bu egosantrik tavra sürükleyen psikolojinin ardında yatan faktörler, ayrı bir araştırma konusudur.

Bilindiği gibi siyaset, halk kitleleriyle sıcak temas kurma, kendini topluma benimsetme ve ondan istediğini alma sanatıdır. Yönelindiği alanın genişliği ve çapı bakımından siyasetin cevherinde, toplumsal güç olma hassası bulunur. Kitle iletişim metot ve araçlarını kullanan bir başka sosyal güç odağı olan medya da onunla aynı etki alanında at oynatır. O sebeptendir ki medya ve siyaset kurumu, sık sık birbirlerinin alanına müdahale eder. Bundan ötürü bazen rakip bazen hasım bazen de iş bir-

Ülkeyi yönetenler, kendileriyle dengeli ilişkiler kurduğu ve siyasi sisteme intibak etme eğiliminde olduğu oranda basınla iyi geçinmişlerdir.

likçi olurlar.

Günümüzde medya ile siyaset ilişkilerine yön veren önemli etkenlerin başında ekonomik çıkarlar gelmektedir. Bu bağlamda özel teşebbüsün siyasilerle olan ilişkilerinde yine medya birincil rol üstlenmektedir. Konuyla ilgili bazı araştırmacılar, medya, ekonomi ve siyaset üçgeninde iletişimi, medyanın sağladığı görüşünü savunmaktadır. Medyanın iletişim kanalları öylesine güçlü telakki edilmektedir ki, mesela Amerikalı sosyal bilimci Rivers, Amerikan medyasını **second government** yani **ikinci hükümet** olarak tanımlamaktadır. Medya; siyaset kuramcıları tarafından genellikle yasama, yürütme ve yargı organlarından sonra **dördüncü kuvvet** olarak değerlendirilmiş, devlet erklerini tamamlayan bir güç odağı olarak kabul görmüştür. Medyaya ilk olarak bu konumu yakıştıran, İrlanda Kökenli İngiliz devlet adamı ve politika teorisyeni Edmund Burke'tür.

Çok sayıda gazetecinin öldürülmesinin arkasında, basın toplumsal etkisi ve kamuoyu yaratma gücünü bilenlerin kirli hesapları vardır.

Medyanın siyaset ve toplum üzerindeki etkisi, fertlerin tutum ve davranışlarını etki altına alabilme ve bunları değiştirebilme gücü, bir yandan medya tekellerinin oluşmasına, bir yandan da siyasilerin medyada pozisyon ve rol almasına yol açmıştır. Sosyal yapı üzerindeki medyanın gücünü bilen siyasiler, zamanla medya grupları içinde kendi çıkarlarına hizmet eden gazete, televizyon ve radyolar kurmaya veya bunları ele geçirme operasyonlarına yönelmişlerdir. Çıkar ilişkilerinin yoğunluğu, medyayla siyasetçileri birbirine bağımlı hâle getirmiştir. İtalya'da büyük bir sermayedar ve aynı zamanda bir medya patronu olan Başbakan Berlusconi, ekonomik gücünü medyadaki nüfuzuyla birleş-

tirerek ayakta kalabilmiştir.

Medya-siyaset ilişkisine okyanus ötesinden verilecek ilginç misaller vardır ki bunlardan biri Brezilya'da yaşanmıştır. Brezilya'nın en büyük zenginlerinden Roberto Marinho'nun sahibi bulunduğu "Gruppo Globo" adlı medya imparatorluğu, bu ülkenin siyasetine uzun yıllar yön vermiştir. 1964-1985 yılları arasında Brezilya'nın yönetimini elinde bulunduran dikta rejiminin en büyük destekçisi Marinho'nun medya grubu olmuştur. Bu dönemden sonra yapılan seçimlerde başbakan olan Tancredo Neves de Marinho ile iyi geçinmeye dikkat etmiştir. Roberto Marinho'nun yönettiği medya grubu tarafından aleyhinde şiddetli kampanyalar düzenlenen sonraki Başbakan Lula da Silva bile medya patronunun 2003'te ölümü üzerine, hakkında övgü dolu açıklamalar yapmıştır. O sırada ülke genelinde üç günlük yas ilan edilmiş ve Brezilya parlamentosunda Marinho için saygı duruşu yapılmıştır.

Medyanın konumu, gücü ve kitleler üzerindeki etkisinin boyutları konusunda çeşitli teoriler geliştirilmiştir. Thomson ve Hoggart gibi Batılı araştırmacılar medya-

yı, sosyal bilincin, halkın beğeni ve tercihlerinin güçlü şekillendiricileri olarak kabul etmişlerdir. Onlara göre medya, fertlerin tavır ve davranışlarını etkileyebilme ve değiştirebilme gücüne sahiptir. Medyayı liberalist, çoğulcu, Marksist ve milliyetçi görüşe göre değerlendiren farklı yaklaşımlar vardır. Marksistlere göre medya, hâkim ekonomik ve siyasi gruplar tarafından şekillendirilmektedir. Bu hâliyle medya, ön yargılarla maluldür ve elit kesimlerin sürekli baskısı altındadır. Bundan kurtulması da mümkün değildir. Türk milliyetçilerinin medyaya ve özellikle medya-siyaset ilişkilerine yaklaşımıysa karamsar değil, rasyoneldir. Milliyetçiler için medya-siyaset ilişkileri, halkın değerlerini yok sayan egemen bir sınıf veya zümre oluşturmamak, millî hâkimiyetin güçlü şekilde tesisine çalışmak esaslarına göre şekillenir. Millî çıkarlar ışığında teessüs eden ilişkilerde istismar ve suiistimal asgari seviyededir. Millet; dil, din, bayrak ve vatan gibi ortak kültür değerleriyle birbirine sıkı sıkıya bağlı, tevazün ve uyum içindeki fertlerden müteşekkil dinamik bir bütün olduğuna göre, aynı sağlıklı yapının, aynı dinamizmin, medya ve siyaset kurumlarının dokusuna aksedeceğine inanılır. Türk milliyetçileri, her şeyden önce modern kitle iletişim araçlarının yaygınlaştırılmasını ve basın özgürlüğünün çerçevesinin geniş tutulmasını, ama şartlarının da millî çıkarları gözetken yasalar doğrultusunda belirlenmesini savunurlar. Türk milliyetçilerine göre medya, en kısa ifadeyle Türk milletinin sesidir. Mustafa Kemal Atatürk, daha 1922'de basının millet açısından önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

“Basın, milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve irşatta, bir millete muhtaç olduğu fikrî gıdayı vermekte, hülâsa bir milletin hedefi saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini teminde, basın başlı başına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir.”

Medya, topluma rehberlik etmekle kalmayıp siyaset kurumunun millî menfaatleri gözetip gözetmediğini denetlemelidir. Bununla birlikte hızlı kentleşme ve sanayileşmenin toplumda yarattığı olumsuz etkilerin en aza indirilmesi ve millî değerlerin muhafazası noktasında medyaya düşen görev neyse, siyaset kurumuna düşen görev de aynıdır. Türk toplumunun içeriden ve dışarıdan gelecek olumsuz etkiler karşısındaki birinci süzgeci medya ise, ikincisi de siyaset kurumudur.

Ne var ki yıllarca gelişen ve değişen dünyanın etkilerine açık bir Türk toplumunun ortaya çıkmasında, yabancılaşma ve kontrolsüz değişimin sosyal dokuyu hızla sarmasında medya öncü rol oynamış, siyaset kurumu da buna çanak tutmuştur.

Kimi televizyonlar sadece insanların özel ilişkilerini değil, devlet sırlarını bile hiçbir sorumluluk hissi duymadan bütün çıplaklığıyla yayımlamakta, gazeteler de sekiz sütuna manşet yaparak kamuoyuna duyurmaktadır.

Kendi etik değerlerini oturtamayan medya, Türk toplumunun dış tesirlere karşı korumasız ve zayıf kalmasında öncü rol üstlenmiştir. Bu yüzden yayınlarının toplum üzerinde yarattığı tesir, günümüzün asit yağmurlarının ormanlar üzerindeki yıkıcı etkileri gibi olmuştur. Medyanın aktif rol üstlendiği Batılılaşma süreci, Avrupa kültürünün müspet yanları yanında zararlı taraflarını da taşımıştır. Mevcut buhranlarımızın temelinde, bu gerçeğin payı büyüktür. Sağlıksız medya-siyaset münasebetleri de Batı normlarının yerli kültürle kolayca yer değiştirmesine yol açan süreci çabuklaştıran amillerden biri olmuştur. Politikacıların ellerini yakasından hiç çekmediği medya, Batı'dan ne varsa almış, asit yağmurları gibi toplum ve fert hayatına akıtmıştır. Kendi medyası ve politikacısının çıkar ilişkilerinin kısır döngüsünde Türk kültürü, emperyalizmin fütursuzca saldırısına maruz kalmıştır. Hâlbuki iki sosyal aktörün de en önemli ve ortak görevleri, millî değerlerin korunması, toplumun ve bilhassa Türk gençlerinin yabancı ideal ve ideolojilerin zararlı tesirlerinden uzak tutulmasıdır. Rahmetli Prof. Dr. Erol Güngör'ün **Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik** adlı eserindeki şu tespiti çok çarpıcıdır:

Medya; siyaset kuramcıları tarafından genellikle yasama, yürütme ve yargı organlarından sonra dördüncü kuvvet olarak değerlendirilmiş, devlet erklerini tamamlayan bir güç odağı olarak kabul görmüştür.

“Bugün yapılacak iş, Batı medeniyeti için en uygun sansürün veya kontrol mekanizmasının ne olduğunu aramak yerine- ki böyle bir şey zaten mümkün değildir- Türkiye’de sağlam bir millî kültür kurmanın yollarını araştırmaktır.”

Bu noktada siyasi partilerin vazifesi, Türk milletine gönülden bağlı, öz güven silahıyla donanmış ve inançlı nesillerin yetişmesine imkân veren düzenlemeleri hayata geçirmek, medyanın görevi de bu şuur ikliminin yaratılmasına aracılık etmek ve bir çeşit denetim mekanizması kurmaktır. Ne yazık ki Türkiye’de bugünkü manzara içler acısıdır. Millî hassasiyetler noktasında medya sınıfta kalmış, dış etkiler açısından da kevgire dönmüştür. Üstelik kimi medya kurumları, çoğunlukla varlıklarını milletin varlık ve geleceğine değil, politikacılarla de derin ilişkilerin devamına bağlanmıştır.

Türkiye’de kökleri Osmanlı Devleti’nin son yüzyılına inen siyasi kamplaşmadan medya da nasibini almıştır. Genellikle iktidarla muhalefet saflarında kamplaşarak kabaca iki kutba ayrılan Türk medyası, politik hırsların beslediği çıkar kavgalarının sarmalına kapılmıştır. İşte bu yüzden Türkiye’de medya faaliyetlerine, hem millî çıkar ve öncelikler doğrultusunda yeniden şekil verilmeli hem bu kesimi herhangi bir kadro veya elite bağımlılıktan kurtaracak ekonomik serbestlik sağlanmalıdır.

Türkiye’de kökleri Osmanlı Devleti’nin son yüzyılına inen siyasi kamplaşmadan medya da nasibini almıştır. Genellikle iktidarla muhalefet saflarında kamplaşarak kabaca iki kutba ayrılan Türk medyası, politik hırsların beslediği çıkar kavgalarının sarmalına kapılmıştır. İşte bu yüzden Türkiye’de medya faaliyetlerine, hem millî çıkar ve öncelikler doğrultusunda yeniden şekil verilmeli hem bu kesimi herhangi bir kadro veya elite bağımlılıktan kurtaracak ekonomik serbestlik sağlanmalıdır.

Medya ile hitap ettiği kitleler arasındaki ilişkinin düzenlenmesinden elbette sadece siyaset kurumu sorumlu değildir. Medya organları da kendi otokontrol yöntemlerini kurmalı, özeleştirici kültürünü geliştirmelidir. 74 milyonluk Türkiye’de 3 milyonu aşmayan gazete tirajından medya organları kendisini mesul tutmalı, kamuoyundaki bu güvensizliği iyi tahlil etmelidir.

Gazetecinin bir siyasi görüşü benimsemesi normaldir. Bağımsız medya organları zaman zaman bir partiyi veya siyasi görüşü destekleme ihtiyacı duyabilir. Fakat medya farklı siyasi olay ve kişiler karşısında partizanca tavır alırsa, kendi etiğini ve gazetecilik mesleğinin kurallarını çiğnemiş olur. Bu çerçevede Türkiye’de gazetecilik mesleğini icra edenler öz eleştiri yapmalıdır. Elbette gazetecinin de siyasi görüşü olacaktır; ama meslek ilkeleri, onun bütün kesimler ve fikirler karşısında eşit mesafede durmasını icap ettirmektedir. Bir doktor nasıl hastalarını kendi siyasi görüşüne yakın olanlardan seçemezse, bir mühendis yapacağı planı nasıl siyasi görüşlerine göre değil, planın bilimsel gereklerine göre hazırlamak zorundaydı, gazeteci de millî değerleri gözetken, toplumun bütün kesimlerini kucaklayan bir tutumla mesleğini icra etmek mecburiyetindedir. Gazetecinin seçeceği taraf, içinde yaşadığı toplumun çıkarları, ihtiyaçları, öncelikleri ve vazgeçilmez değerleridir. Vatanın ve milletin menfaatleri, her türlü siyasi ve ekonomik kaygının üzerinde tutulmalıdır. Özgürlük, eşitlik, barış gibi yoruma açık kavramların arkasına sığınarak siyasi çıkar gruplarının ve haricî aktörlerin uzak hedeflerine alet olunmamalıdır. Medya faaliyetleri milletin menfaatlerine, devletin uluslararası platformdaki çıkarlarına ters düşmemelidir. Bir haber veya program yapılırken, içeriği mutlaka millî çıkarların süzgecinden geçirilmelidir. Hiçbir kimseye sınırsız özgürlük tanınamayacağı gibi, medyanın hürriyeti de sınırsız değildir.

Diğer taraftan medyanın, gücünü rakiplerinin ve siyaset kurumunun baskı altında tutulması için kullanması, rekabet kurallarının yerini tehlikeli bir düşmanlık oluşmasına yol açmaktadır. Medyanın siyaset kurumuyla çıkar ilişkisi kurması, basının toplumsal denetim görevini yerine getirmesine engel olduğu gibi, siyasetin de sosyal ahlakın normlarını ihlal etmesine zemin hazırlamaktadır. O zaman da milletin hak ve menfaatlerini gözetmek yerine sadece kendisinin ve partisinin çıkarları için çalışan politikacı tipleriyle onun borazanı olan medya organları ortaya çıkmaktadır. Oysa demokrasinin temel kurumlarından biri, sağlıklı işleyen bir medyadır. Medya sınırlamalarla baskı altında tutulduğu takdirde, bu defa siyaset kurumu

Milliyetçiler için medya-siyaset ilişkileri, halkın değerlerini yok sayan egemen bir sınıf veya zümre oluşturmamak, millî hâkimiyetin güçlü şekilde tesisine çalışmak esaslarına göre şekillenir.

özellikle, meclis çoğunluğunu ele geçiren iktidarlarda keyfiliğe yol açmaktadır. Bu da siyasetçilerin ülke kaynaklarının ve imkânlarının kötüye kullanılmasının önünü açmaktadır.

Medya-siyaset ilişkisi, profesyonellik içermelidir. Finansal çıkarlar, yasalar çerçevesinde ve profesyonel ölçütlere göre belirlendiğinde herkes sınırlarında kalacaktır. Mesela, bir siyasi partinin bütün TV kanallarına reklam vermesi, kuralları yasa ve yönetmeliklerle belirlenmiş profesyonel bir ilişkinin sonucudur. Bundan her iki taraf da fayda elde edecektir. Ama bu yapılırken herhangi bir partinin finans kaynaklarını bir TV veya radyo kanalına akıtması, herhangi bir bağımsız TV kanalının

Kendi etik değerlerini oturtamayan medya, Türk toplumunun dış tesirlere karşı korumasız ve zayıf kalmasında öncü rol üstlenmiştir.

da ekonomik çıkar endişesiyle imkânlarını o siyasi partinin propagandasına hasretmesi, ahlaki değildir. Bir gazeteci veya TV yorumcusunun göze batacak şekilde bir siyasi partinin veya politikacının propagandasını yapması da böyledir. İfade hürriyetinin en yüksek olduğu ülkelerden ABD’de bile medya-siyaset ilişkilerine sınırlama getiren kurallar vardır. Bu konuda verilebilecek en çarpıcı örnek, aktör Arnold Schwarzenegger’ın 2003’te Kaliforniya valiliğine adaylığını açıklamasından sonra Amerikan televizyonlarının takındığı tutumudur. Televizyonlar, seçim bitene kadar Schwarzenegger’ın filmlerini yayımlamayıp ünlü aktörün ekranda görüldüğü kadar rakiplerine de süre vermekten kurtulmuştur.

Meselenin bir de millî sorumluluk boyutu vardır ki, üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Türkiye, bulunduğu coğrafyada iç ve dış sorunlarla boğuşan bir ülkedir. Dostu az, düşmanı çoktur. Dost bilinenlerin de ne kadar dürüst ve samimî olduğu, çıkarlara dayalı uluslararası ilişkilerde belli olmaktadır. Türkiye’de medya organları ve temsilcileri, bir cemaatin, bir örgütün veya bir siyasi grubun çıkarı için millî menfaatleri çiğneyen yorum ve haberlere yer vermemelidir. Bunun adına sansür deyiniz, ne dersiniz deyiniz, milletin zararına devletin zararına olan haberler engellenmelidir. Demokrasi, eşitlik, özgürlük gibi kavramların arkasına sığınarak devlete zarar veren hiçbir yanlışa tevessül edilmemelidir. Maalesef Türkiye’de bölücülük maksadıyla terör eylemi düzenleyenlerle bunların siyasi uzantılarına sözüm ona demokrasi ve insan hakları adına söz hakkı verilmektedir. Türkiye’de, reyting yarışını önde götürme iddiasındaki TV kanallarında “anchorman”lik yapan kimi medya çalışanlarının demokrasi adına terör örgütü mensuplarıyla temas kurup onların propagandasına hizmet edecek haberler hazırladıkları, bunların Türkiye’nin çıkarlarıyla asla uyuşmayan fikirlerini kamuoyuna yansıttıkları acı bir hakikattir. Ne yazık ki gazete, televizyon ve İnternet siteleri de bu konuda yeterince titiz ve sorum-

lu hareket etmemekte, haber bültenlerinde ve diğer programlarında bölücü eylemlere gereğinden fazla yer vermektedir. Basının alabildiğine özgür olduğu hiçbir Batı ülkesinde, millî çıkarlara zarar verecek haber ve yorumlara izin verilmemektedir.

Günümüzde İnternetin yaygınlaşmasıyla giderek güç kazanan bir etkili iletişim alanı oluşmuştur ki bu da sosyal medyadır. 12 Haziran 2011 Seçimlerinde İnternet ortamında yapılan siyasi mücadeleler, sosyal medyanın, geleceğin medya-siyaset ilişkilerinde giderek daha belirleyici rol üstleneceğini göstermiştir. Bu durum, sosyal medyanın geleceğin en önemli kitle iletişim aracı ve medya-siyaset bağımlılığının önemli bir ayağı olarak öne çıkacağına işaret olmuştur. Ancak sosyal medyanın Türkiye açısından tehlike arz eden yanı da göz ardı edilmemelidir. Sosyal medya sanıldığından daha kapsamlı, daha girift ve kontrolü zor bir kitle iletişim alanıdır. Türkiye’de sosyal medyayı düzenleyen yasa ve yönetmelikler yetersizdir. Bunun, hem bu alana giren kişi ve kurumlar açısından hem de siyaset kurumu ve devletin güvenliği açısından çok ciddi mahzurlar doğurduğu ortadadır. Bugünkü hâliyle sosyal medya, Cumhuriyetin ilk yıllarında Anadolu’yu kasıp kavuran eşkıya fenomenini çağrıştırmaktadır. O yıllarda Anadolu’nun dört yanında hüküm süren eşkıya grupları, kasaba ve köylerde, hatta bazı şehirlerde bile halkın ırz, can ve malına tasallut etmiş, korku salmışlardır. Eşkıya sorununun bitirilmesi, Cumhuriyet Türkiye’si için gayet zor olmuştur. Bugün sosyal medyada at oynatan bazı kişi ve gruplar da geçmişin eşkıyası gibi her yere ve her şeye saldırabilmekte, insanların ırzına ve malına musallat olabilmekte, genel güvenliği tehdit edebilmektedir. Vakit geçirilmeden bu meseleye el atılmalı, Türkiye’nin ihtiyaç ve öncelikleri doğrultusunda gerekli yasal düzenlemeler hayata geçirilerek sosyal medya sağlıklı bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Medya organları da kendi otokontrol yöntemlerini kurmalı, öz eleştiri kültürünü geliştirmelidir. 74 milyonluk Türkiye’de 3 milyonu aşmayan gazete tirajından medya organları kendisini mesul tutmalı, kamuoyundaki bu güvensizliği iyi tahlil etmelidir.

